

EK – 4

KİTLER

1950-60 DÖNEMİNDE YENİ KİTLER

**1962 YILINDA
TASFIYE EDİLEN
BİR KİT:**

**MAKİNE YEDEK PARÇALARI A.Ş.
NEDEN TASFIYE EDİLDİ?**

**TASFIYENİN ÖYKÜSÜ VE
BELGELERİ**

EK – 4

KİTLER

1962 yılında tasfiye edilen bir KİT'in öyküsü

20 inci yüzyılın sonuna doğru elele verip iflas ettirdiğimiz ve hala bir türlü özelleştiremediğimiz KİTler nasıl ve ne zaman doğdu? Nasıl geliştiler? 27 Mayıs'ta ne durumda idiler?

DPT'nin Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP) kitabında bu konuda ayrıntılı bilgi içeren bir bölüm var. Sh 83 – 87.

Önce bu bölümün özetini veriyorum:

Teknik tanımlamaya göre KİTler:12 kuruluş

14 Mayıs öncesi.....6 kuruluş

Sünerbank..... 1933 – Türkiye'de ilk KİT

Etibank.....1935

T.C. Ziraat Bankası.....1937 – Kanun kapsamına alınıyor

TMO.....1938

TZDK.....1944

MKE.....1950

14 Mayıs'tan sonra yeni kurulan KİTler:

DMO.....1954

SEKA.....1955

KARDEMİR.....1955

TKİ.....1957

KİT statüsüne dönüştürülen kamu kuruluşları:

TCDD.....1953

PTT.....1953

14 Mayıs'tan sonra kurulan, KİT statüsünde çalışan şirketler:

1 – Sermayesinin tamamı KİT'lere ait şirketler.....15 kuruluş

En önemlileri: Azot Sanayii T.A.Ş. – Maden Hurdacılığı A.Ş. – Makine Yedek Parçaları T.A.Ş.

Mapar faaliyet

grafiği

2 – Sermayesinin yarıdan fazlası devlet teşekküllerine ait kuruluşlar...61 kuruluş

DPT 1934 yılında kurulan Türkiye Şeker Fabrikaları T.A.Ş.'ni bu guruba almış (Türkiye İş Bankası hisseleri nedeniyle). Diğer kuruluşlar yeni ve en önemlileri arasında, Yem Sanayii T.A.Ş., Çimento fabrikaları, dokuma fabrikaları, kamu bankaları, THY, TPAO bulunuyor.

3 – Özel Sermayenin daha fazla olduğu Karma kuruluşlar..... 64 kuruluş

Bu 64 kuruluş arasında 14 Mayıs öncesi kurulan Türkiye İş Bankası, Türk Ticaret Bankası, Umumi Mağazalar T.A.Ş., Ankara Palas'a da yer verilmiş.

Diğerleri 14 Mayıs sonrası kurulan şirketler:

Adapazarı – Kütahya – Amasya – Kayseri – Konya şeker fabrikaları;
Tekstil fabrikaları, çimento fabrikaları; Gima; Migros; Arçelik (DMO % 10 ortak); Minneapolis Moline ve Ziraat Mak. T.A.Ş. (Türk Traktör); Çukurova Elektrik A.Ş.; Şekerbank – Raybank – diğer küçük bankalar; İPRAŞ ve Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.

14 Mayıs öncesi altı KİT var iken, bir yanda TCDD ve PTT gibi kamu kuruluşları KİT kanunu kapsamına alınmış, öte yanda yeni KİT'ler kurulmuş ve bunların katılımı ile yüz küsur yeni sanayi kuruluşu sanayi üretimine katılmıştır.

1950 – 1960 döneminde kurulan diğer kamu kuruluşları, ekonomi ile ilgili kanunlar ve önemli olaylar:

1 Mart 1950	Karayolları Genel Müdürlüğü
8 Mart 1950	TOBB Kuruluş Kanunu (8 Mart 1952?)
30 Mayıs 1950	Toprak İskan İşleri Genel Müdürlüğü
28 Ağustos 1952	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü
13 Mayıs 1953	Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu
13 Temmuz 1953	PTT KİT kanunu kapsamına giriyor
22 Temmuz 1953	TCDD KİT kanunu kapsamına giriyor
18 Ocak 1954	6224 Sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu
28 Şubat 1954	DSİ Genel Müdürlüğü
7 Mart 1954	TPAO (15 Şubat 1954?)
16 Mart 1954	Petrol Dairesi Kanunu
13 Mayıs 1955	SEKA kuruluş kanunu
13 Mayıs 1955	Türkiye Demir-Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü
23 Ocak 1957	ODTÜ kuruluş kanunu
22 Mayıs 1957	TKİ kuruluş kanunu
30 Mayıs 1957	Sanayi Bakanlığı kuruluş kanunu
16 Eylül 1957	12 bin daireden oluşan Ataköy Sitesi'nde temel atma

Durgunluk dönemine (!) girerken kamu Bankası (Emlakbank) on iki bin daireyi planlıyor, başlatıyor ve bitiriyor.

KİT'ler bu gelişmeyi gösterir iken 1952 – 1965 döneminde yalnız İstanbul Sanayi Odasına, faaliyetlerini bugün devam ettiren, 182 özel sektör sanayi kuruluşu üye olmuştur.

1950 – 1965 döneminde kamu ve özel sektör sanayileşme sürecinde yarış ortamındadırlar. Devlet, 1938 yılının 4 Senelik 3 Numaralı Planı'nda öngörüldüğü gibi ülkenin geri kalmış illerine (Doğu ve Güneydoğu Anadolu) yatırım yaparken özel sektörün yatırımları başta İstanbul olmak üzere, Marmara Bölgesi, Ankara, Ege ve Çukurova'da yoğunlaşmıştır.

2003 yılında Ankara, Ege ve Çukurova'nın 1950 – 1960 – 1965 yıllarında üretim yapmakta olan sanayi kuruluşları hakkında güvenli bilgi bulunmamaktadır. Adana Sanayi Odası bu alanda yeni bir çalışma başlatmıştır. Ankara, İzmir ve diğer şehirlerimizle ilgili internet websiteleri çok yüzeysel kalmaktadır.

İnternet yayıncılığına bir örnek olarak <www.dso.org.tr/dto/ekotarih.html> web sitesinde “Ekonomik Açıdan Tarihi Gelişim” başlığı ve “1923 –1950 Arası” altbaşlığı altındaki şu yanlış tespitleri göstermek istiyorum:

.....Türkiye'nin ilk anonim şirketi olan 'Şemsi Terakki Debağat' kurulmuş, birlikte çalışmanın ilk örneği Denizli'de verilmiştir. ¹ ... Ancak yine o dönemde bankacılık Denizli'de yerleşmeye başlamıştır. Türkiye Halk Bankası Genel Müdürlüğü kurulmuş, bu bankanın ilk şubesi de 1938'de Denizli'de açılmıştır.... 1940'lı yılların sonunda 20 000 nüfuslu Denizli'de Sümerbank iplik ve dokuma fabrikası kurulmuştur.

*

¹ Türkiye'nin ilk anonim şirketinin İstanbul veya İzmir dışında kurulmuş olabileceğini düşünemiyorum. 1938 yılında Ankara ve İstanbul Halk Sandığı açılmıştı. Şubeler çok daha sonra açılmıştır. Denizli şubesi mutlaka 1950 sonrasıdır. Sümerbank iplik ve dokuma fabrikasının açılışı ise 7 Kasım 1953 tarihinde yapılmıştır.

DPT listesinde Sanayi Bakanlığı'na bağlı Makine Yedek Parçaları T.A.Ş.'ye yer verilmemiştir. Bu şirketin öyküsü 27 Mayıs'tan sonra devletin sanayi sektörüne bakış açısını göstermesi açısından önemlidir. Şirketin İmalat Müdürünün² elyazısı ile lütfettiği değerli katkısını aşağıda veriyorum:

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş., 1955 yılında kurulmuş olan ve tasfiye işlemlerine başladığı 1962 yılına kadar (ilk kuruluş yılı hariç) her yıl faaliyetini karla kapatan, anonim şirket statüsünde çalışan bir KİT idi.

Şirketin ortakları; Sümerbank-Etibank-MKE-Azot Sanayii T.A.Ş.-TCDD ve Türkiye Şeker Fabrikaları T.A.O idi.

Demokrat Parti iktidarı başlangıçta liberal ekonomi sistemini benimseyen bir görüşe sahipti. Birkaç yıllık deneyimden sonra, ülkenin ekonomik altyapısının, liberal ekonominin bir bütün olarak uygulanmasına henüz hazır olmadığına görülmesi üzerine karma ekonomi sistemine geçilmiştir.

Bu sistem ile Devlet ve Özel Sektörün ekonomik imkanlarının, şartların elverdiği ölçüde Devlet veya Özel Sektör ağırlıklı olarak kullanılmasına gayret edilmiştir.

Bu temel görüşle, Ereğli Demir-Çelik, Makine Yedek Parçaları T.A.Ş., Maden Hurdacılığı T.A.Ş. gibi şirket statüsündeki kuruluşların kurulmasına ağırlık verilmiştir.

Bu kuruluşların, bağlı buldukları yasalar itibarıyla, İktisadi Devlet Teşekküllerine kıyasla, ülkenin ekonomik gelişmelerine daha verimli bir şekilde ve süratle katkıda bulunmaları mümkün olmuştur.

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. kuruluş amacına uygun olarak faaliyetine, kurucu ortakların ihtiyacı bulunan ve o tarihlerde döviz harcanarak ithal edilen önemli yedek parça ihtiyaçlarının yerli imkanlarla üretilerek karşılanmasına öncelik vererek başlamıştır.

Sümerbank dokuma fabrikalarının, çimento fabrikalarının, çay fabrikalarının, TEKEL tuz işletmelerinin, Azot Sanayii T.A.Ş. ve daha birçok devlet kuruluşlarının kullanmakta ve ithal etmekte olduğu birçok önemli parçaların yerli olarak üretilmesi gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan şirket, ülkemizde o tarihlerde sayıca fazla olan marka ve modeldeki otomobil, kamyon ve traktörlerin yağ keçeleri, yağ filitreleri, piston, silindir gömlekleri, yağ ve kompresyon segmanları gibi çok kullanılan parçaların piyasa ihtiyacını karşılamak üzere yerli olarak üretimini başarmıştır.

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. son yıllarda tamamen kendi imkanları ile yarattığı mali kaynak ile Ankara Büyük Sanayi Çarşısında özel nitelikteki çelik parçaların dökümünü gerçekleştirilebilmek amacı ile küçük kapasiteli bir çelik dökümhanesi kurmuştu.

² İsmimin saklı kalmasını tercih etti. Çok yakın mesai arkadaşım. Tasfiyeden sonra uzun yıllar önemli bir KİT'de çalıştı. Üst düzey görevlerde bulundu ve 1985 yılında emekli oldu.

Mapar renkli

broşürü

Bunun dışında şirketin hiçbir fabrika ve atölyesi bulunmamasına rağmen yukarıda ana hatları ile açıklanan ve ülkemizde o tarihlerde üretilmeyen parçaların imalatını, sunduğu mühendislik hizmetleri ve Devlet ve Özel Sektör kuruluşları arasında sağladığı koordinasyonla gerçekleştirmeyi başarmıştır.

Özetle ifade etmek gerekirse Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. pazar araştırması yapan ve mühendislik hizmetleri sunan bir kuruluştur.

Bunun için, sayıca en çok olan bir otomobilin, örneğin yağ filtresinin yıllık ihtiyaç miktarı, satış fiyatı ve yapılabirlik imkanı araştırılmakta idi.

Bir parçanın ihtiyaç miktarı ve fiyatı tespit edildikten sonra ülkemizdeki resmi ve özel sektörde mevcut fabrika veya atölyelerde söz konusu parçanın yapılıp yapılamayacağı, yapılabilecek ise hangi üretim metotları uygulanarak en ekonomik ve kaliteli bir mamul elde edilebileceği araştırılır ve buna göre imalat resimleri ve teknik ve ticari şartnameleri hazırlanır ve ihaleye çıkılırdı. İhaleyi kazanan resmi veya özel şirketin yetkilileri ile Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. mühendisleri birlikte çalışarak parçanın prototipleri hazırlanır, nihai prototipte mutabık kalındığı takdirde seri üretime geçilirdi. Prototipte başarı sağlanamaz ise kurum veya firma değiştirilir veya parçanın üretiminden vaz geçilirdi.

Bu yöntemle, Makine Yedek Parçaları T.A.Ş.'nin ürettiği hiçbir mamulde başarısızlık söz konusu olmamıştır.

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. sayesinde:

1 – Devlet veya Özel Sektör teknik imkanları birlikte kullanılarak bu kuruluşlardaki boş kapasiteyi değerlendirmek imkanı doğmuştur.

2 – Sadece bir kuruluştaki her yönü ile imal edilmesi mümkün olmayan bir parça, belirli imalat safhalarında imkanı olan diğer resmi ve özel sektördeki bir kuruluşa aktarılacak suretiyle imalat gerçekleştirilebilmiştir.

3 – Devlet veya Özel Sektör işbirliği ile bir parçanın imalat sayısı artırılabilmiş ve imalat süresi kısaltılabilmiştir.

4 – Devlet veya Özel Sektör teknik imkanları müştereken kullanılmak suretiyle daha komplike parçaların üretimi imkan dahiline girmiştir.

5 – Devlet ve Özel Sektör arasında sağlanan koordinasyonla daha ucuz ve daha kaliteli üretim yapma olanağı elde edilmiştir.

Yukarıda özet olarak açıklanan bu yöntemle, bugün dahi hemen her konuda ülkemizin şiddetle ihtiyacı bulunduğu kanısındayız.

Bilhassa KOBİ'lerin ve yansanayi kuruluşlarının bu yöntemle kısa sürede geliştirilmesi mümkün görülmektedir.

Japonya'da halen bu yöntemle benzer uygulamalara çok sık rastlanmaktadır. Tayvan ve Güney Kore bu suretle dünya piyasalarına çok ucuz mal sunmaktadırlar.

Bazı Avrupa ülkelerinde de ana mamul üretim kuruluşları, kendi ülkelerinde veya diğer ülkelerdeki sanayi kuruluşlarına bu yöntemle benzer biçimlerde üretim yaptırmaktadırlar.

Diğer bir ifade ile bu yöntem serbest piyasa ekonomisi için de geçerlidir.

Yaklaşık yarım asır önce, Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. ile başlatılmış olan bu yöntemle üretim devam ettirilse ve yaygınlaştırılsa idi, bugüne kadar ülkemiz sanayii gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşmış olacaktı.

Böylece, Devlete yük olduğu düşüncesiyle bugün özelleştirme yöntemi ile elden çıkarılmaya çalışılan KİT'ler zarar eden değil, kaynak yaratan kuruluşlar olarak ülke ekonomisine hizmet vermeye devam edecekler ve teknolojik gelişmelerini çok ileri düzeylere taşımış olacaklardı.
11.4.2003 (imza)

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. neden tasfiyeye uğradı? 1955 yılında kurulmuş. 1962'ye gelene kadar hizmet vermiş, kar etmiş ve tecrübe kazanmış. İmalat müdürlüğünde yaklaşık 40 mühendis-teknisyen çalışıyor. İthal edilecek yedek parçaları daha da ucuza mal ediyor.

DPT, bu kuruluşu yukarıdaki listeye dahi almadan tasfiye ediyor. Neden?

Yukarıdaki yazıyı lütfeden arkadaşımın incelemem için verdiği belgeler arasında bu sorunun cevabını buldum. Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. giderayak boyundan büyük işlere kalkışmış.

Önce Türkiye'nin o tarihte faaliyette bulunan tüm fabrika ve atölyelerini gezmiş. Bu atölyelerde hangi tezgahlar var. Ne tür imalat yapılabilir tespit etmiş. Son derece disiplinli, ayrıntılı raporlar düzenlemiş.

Türkiye genelinde ne tür fabrikaların kurulacağını, bunların ne tür makine-teçhizat gereksinimleri olacağını araştırıp bir liste çıkarmış. Bu listeye göre Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. kendine yön verecek ve büyüyecek.

Bu faaliyeti bir yerde DPT'nin çalışma sahasına tecavüz anlamına geliyor. Ülkenin imalat sanayiinin envanterini ve geleceğini çıkarmış. Liste o kadar ayrıntılı ve kapsamlı ki, adeta imalat sanayii için Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın yerine geçebilir.

Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. derhal tasfiyeye uğruyor ve BBYKP kitabının sayfalarına dahi giremiyor. DPT'nin yukarıda değindiğim 64 ve 61 kuruluşu kapsayan listelerinde Makine Yedek Parçaları T.A.Ş.'den çok daha önemsiz kuruluşlar da var. Onlar duruyor. Çünkü onların DPT'ye bir zararı yok. Makine Yedek Parçaları T.A.Ş. ise tasfiye ediliyor çünkü muhtemel bir rakip.

İşte sanayileşmeye “DUR” diyenlerin zihniyeti. Tarih: 1962.

İlerde Makine Yedek Parçaları T.A.Ş.'nin hazırladığı o kapsamlı listeyi yayımlayacağım.

Şirketin tasfiyeye uğramadan önce (1962) son broşürü ↓

MAKİNE YEDEK PARÇALARI TÜRK ANONİM ŞİRKETİNİN **MAPAR** MARKALI TÜRK MALI MAMULLERİNİ HER YERDE ARAYINIZ

MAPAR segmanları	Konkasör çeneleri
MAPAR gömlekleri	Çimento değirmen plâkaları
MAPAR makasları	Çimento öğütme çelik bilyaları
MAPAR yağ keçeleri	Tekstil batarya mesnetleri
MAPAR yağ süzgeçleri	Tekstil baskı milli ve kovanları
MAPAR hasat makineleri bıçak	Tekstil vater fitil makarası başlığı
yaprakları	Tekstil döküm dişlileri
Greyder bıçakları	Tekstil vurma eksantriği

Kok Fabrikaları, yüksek fırınlar, savurma ve dikişli boru fabrikalarına ait yedekler, havai hat vagonetleri, havai hat dişlileri, Bager dişlileri, öğütme çeneleri...

YURT İÇİNDE İMAL EDİLEN EN KALİTELİ VE EN EMİN YEDEKLERDİR.
MAPAR MAMULLERİ GARANTİLİDİR.

Hissedarlarımız:

Sümerbank – Etibank – Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu – Devlet Demiryolları İşletmesi
Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şti. Azot Sanayi Türk Anonim Şirket

Kuruluş tarihi: 01.06.1955

MAKİNE YEDEK PARÇALARI T.A.Ş.

Türkiyemizin yedek parça davasına hizmet için mevcut sını tesislerden faydalanmak üzere kurulmuş bir Devlet Teşekkülüdür.

Cins ve miktarlarıyla yedek parça ihtiyacını tespit ederek memleketimizdeki hali hazır sını imkânlarla orijinal kalitelere uygun parçalar imal etmek ve ihtiyaç sahiplerine dağıtmakla görevlidir. Bugün ele aldığı mevzular arasında bilhassa motorlu vasıtalar, ziraat alet ve makineleri, dokuma sanayi, çimento sanayi, çelik ve bakır yedeklerinin imalâtı bulunmaktadır.

Şirketin imalât programına dahil bilûmum yedek parçalar, memleketimizde mevcut fabrika ve atölyelerde yapılmaktadır.

Bu suretle, oldukça geniş bir istihsal gücüne dayanan ve memleketin her tarafına dağılmış bulunan resmi ve hususi sektöre ait makine sanayimizin koordine bir şekilde çalışmasıyla önümüzdeki senelerde daha da büyük istihsal imkânlarına ulaşacağına inanılmakta ve bu gayenin tahakkukuna çalışılmaktadır.

Mevcut her tezgâhın kapasitesinden ve iş gücünden azami randıman sağlamak Yurt refahının en sağlam garantisidir.

Piyasaya arzettiği veya ihtiyaç sahipleri adına imal ettirdiği her bakımdan orijinalleri ayarında itimada Őayan ve üstün kalitedeki mamulleriyle, sanayimizin kısa zamanda milletçe oğnlr ve güvenilir bir seviyeye ulaşmasına iştirak etmekte ve bundan Őeref duymaktadır.

ÖYKÜNÜN SONU

1961 yılı son haftaları. Yedek Parça T.A.Ő. MKE gibi bir kurum olmak üzere hazırlıklar yapmaktadır. Bir yanda Türkiye'nin beş yıl içinde ne tür sanayi kuruluşlarına ihtiyaç olduğu tahmin edilmekte ve bu kuruluşlar için gerekli yatırımların hesapları yapılmakta öte yanda yeni kurumun kanun tasarısı hazırlanmaktadır. Yeni Sanayi Bakanı'nın desteği alınmıştır. Kimdir Birinci İnönü Hkmeti'nin (CHP – AP koalisyonu; Türkiye'de ilk koalisyon) Sanayi Bakanı? Demokrat Parti'nin eski İşletmeler Bakanı Prof. Dr. Fethi elikbaş. nce kanun tasarısı metnini veriyorum:

TÜRKİYE MAKİNA VE ÇELİK KONSTRÜKSİYON KURUMU KANUN TASARISI

Kuruluş

Madde 1: 3460 sayılı kanuna tabi olmak ve tüzel kişiliği haiz bulunmak üzere (Türkiye Makine ve elik Konstrüksiyon Kurumu) kurulmuştur. Bu Kurum Sanayi Bakanlığına bağlıdır.

Görevleri

Madde 2: Kurumun yapacağı işler şunlardır:

- Memlekette faaliyette bulunan makine imalathanelerinin genel envanterini yapmak, kapasitelerini ve fiili istihsal miktarlarını tespit ederek atıl kapasite olup olmadığını bulmak;
- Memleketin kalkınmasında ihtiyaç duyulan veya duyulacak olan makine cinslerini ve tiplerini tespit etmek, bunlara öncelikler vererek imalatlara duyurmak;
- İthalatın yerli imalat imkanlarına göre düzenlenmesi temin için gereken çalışmalar yapmak ve ilgili makamlara başvurmak;
- Makine imal eden firmalara teknik ve mali yardımlar yapmak, satın alacağı ihtira beratlarının müştereken kullanılmasını sağlamak;
- Makine sanayiinin standart ve kalite meseleleri ile uğraşmak, bu konuda ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak;
- Makine sanayiinde prodüktivite konusu ile ilgili çalışmalar yapmak, ilgili kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak;
- Memleket kalkınmasında fayda görülen makinaları ve yedek parçalarını imal ettirerek piyasaya arz etmek, makina sanayiindeki arz ve talebi karşılamak hususunda aracılık yapmak, memleket ihtiyacına yetmeyecek imalatı karşılamak üzere tesisler kurulmasını teşvik etmek veya bizzat kurmak;
- Memleketin kalkınması ve müdafaası ile ilgili makine ve yedek parçalardan stoklar meydana getirmek.

Organlar

- Madde 3: 3460 sayılı kanuna göre kurulan Genel Kurulda Sanayi Bakanı ile Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Sanayi Komisyonunun Başkanı, sözcüsü ve katibi ile bu Komisyonlarca her teşrii yıl için seçilecek beş üye de bulunur.
- Madde 4: TMÇK, biri genel müdür olmak üzere 7 kişilik bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Başkan ile iki üye Sanayi, birer üye de Maliye, Milli Savunma, Ticaret ve Çalışma bakanlarının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile atanır. Yönetim Kurulu üyelerinin, genel müdür hariç, hizmet süreleri üç yıldır. Müddetlerini dolduran üyeler tekrar atanabilir, müddetlerini doldurmadan ayrılanların yerine atanan üyeler ayrılanların sürelerini tamamlarlar.
- Madde 5: TMÇK'nın bir genel müdürü ve gereği kadar genel müdür yardımcısı bulunur. Genel müdürle yardımcılarının yüksek öğrenim görmüş olmaları şarttır. Genel Müdür, Sanayi Bakanının teklifi ve yardımcılarını genel müdürün inhası ve Sanayi Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Genel müdür, TMÇK'nın bütün işlerini kanunlara, tüzüklere, yönetim kurulu kararları ile işgal konularının gereklerine göre yönetir.
- Madde 6: 4 üncü ve daha yukarı derecelerdeki memurlar genel müdürün teklifi ile yönetim kurulunca ve diğer memurlar ve hizmetliler genel müdürlükçe atanır.

İş programları

- Madde 7: Genel Müdürlük, her yıl başında bir evvelki yıla mukayeseli, yapılmış ve yapılacak işleri ihtiva eden bir iş programı hazırlar. Program yönetim kurulunun tasvibi ve Sanayi Bakanının onayı ile kesinleşir.

Mali hükümler

- Madde 8: TMÇK'nın itibari sermayesi 300 000 000 Türk lirasıdır. ³ Bu sermaye;
a) Genel bütçeden yapılacak ödemeler,
b) 9 uncu madde gereğince yapılacak kârlardan teşekkül eder.
- Madde 9: Her yıl hasıl olacak kârdan 3460 sayılı kanunun 42 inci maddesine göre ayrımlar yapıldıktan sonra bakiye itibari sermayenin dörtte birine ulaşıncaya kadar olağanüstü ihtiyat akçesi olarak ayrılır. Bu miktarlar dolduktan sonra kâr sermayeye eklenir. Zararlar ihtiyat sermayeden karşılanır.
- Madde 10: TMÇK, Amortisman ve Kredi Sandığı kuruluşu hakkındaki 6115 sayılı kanunun 23 üncü maddesi hükümleri dahilinde ve Bakanlar Kurulu kararıyla itibari sermayesinin yarısına kadar her türlü tahvil çıkarabilirler.

³ Son derece yüksek bir sermaye. Yeni kurumun çok büyüyeceği öngörülmüş. Koskoca Ereğli yatırımı 2.8 milyar olduğuna göre fason imalat yaptıracak bir şirket için 300 milyon TL düzeyindeki işletme sermayesi çok yüksek tutulmuş.

Çeşitli Hükümler

Madde 11: TMÇK'nın hizmetlerinin görülmesi için gereken gayrimenkullerin istimlak Devlet İstimlak hükümlerine tabidir.

Madde 12: TMÇK'nın malları Devlet malı hükmündedir. Bu malları çalışanlar veya tahrip edenler Devlet malları hakkında bu nevi suçlara işleyenler gibi cezalandırılırlar. Suç işleyen ve vazifelerini suiistimal veya ihmal eden veya irtişa ve irtikapta bulunan TMÇK memurları hakkında Türk Ceza Kanununun Devlet memurlarına mütedair hükümleri uygulanır.

Son Hükümler

Madde 13: Bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 14: Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Görüldüğü gibi Yedek Parça T.A.Ş. büyümek ve ülke sanayii için olumlu katkılarda bulunmak için kararlıdır. İthal ikamesi ilkesi çerçevesinde sanayi kuruluşlarının tam bir envanterini çıkaracak ve boş kapasiteleri değerlendirecektir. Başka deyimle sanayi sektörünü optimize edecektir. Yedi yıllık tecrübesi ve yetenekli kadroları vardır. Deneyimli Sanayi Bakanı Prof. Çelikbaş da bu projeyi desteklemektedir.

TASFİYE KARARI

TÜRKİYE MAKİNA VE ÇELİK KONSTRÜKSİYON KURUMU kurulmadığı gibi kâr etmekte olan Yedek Parça T.A.Ş. tasfiye edilir.

DPT'nin BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI kitabına bile giremez.

DPT acımasızdır. Ne demek imalat sanayiini bir başka kuruluşun planlaması.

O başka kuruluş "YOK" edilir. İşte Yedek Parça T.A.Ş.'nin öyküsü.

DPT BBYKP kitabında statüsünü koruyan ama üretim yapmayan küçük kuruluşlar KİTler ve yan kuruluşları listesinde yerlerini korumuşlardır.

Yedek Parça T.A.Ş. tasfiye olmuştur.

Pertek'te Atatürk'ün hedef ve vizyonunu (20 şeker fabrikası ve şekerin ekmek kadar kolay alınır hale gelmesi) algılayamayanlar, Yedek Parça T.A.Ş.'nin hedef ve vizyonunu da algılayamamışlardır. Kendisi ile uzun uzun görüştüğüm şirketin imalat müdürü bu tasfiye nedeniyle son derece üzülüğünü, dağıtılan kadronun bilgi birikiminin de heba olduğunu hatırlıyor.